

FOUTE AANGIFTEN EN HOOG RISICO OP ILLEGAAL HOUT: WAT HEBBEN ONZE MEUBELN TE VERBERGEN?

RESULTATEN VAN TESTS OP HOUTEN PRODUCTEN OP DE BELGISCHE MARKT

INHOUD

3 SAMENVATTING

4 CONTEXT

6 WERKWIJZE

8 RESULTATEN

18 EVALUATIE VAN DE RESULTATEN EN
CONCLUSIES

20 AANBEVELINGEN

22 VERWIJZINGEN

Dit project werd deels gefinancierd door het Fonds voor Interne Veiligheid — ISF-Politie van de Europese Commissie, projectnummer “821579 - Forest Crime - ISFP-2017-AG-ENV”. WWF is als enige verantwoordelijk voor de resultaten en inhoud van het rapport.

Omslagfoto: ©ROOM/unsplash

Gepubliceerd in 2020 door WWF-België. Alle volledige of gedeeltelijke reproductie moet de titel en auteur vermelden als eigenaar van de auteursrechten. © Tekst 2020 WWF-België. Alle rechten voorbehouden. Auteur: Béatrice Wedeux (WWF-België)

SAMENVATTING

In België kan je nog altijd producten kopen die gemaakt zijn van hout uit illegale bronnen, ondanks de invoerbepalingen op illegaal hout in het kader van de Houtverordening van de Europese Unie (EUTR). Enerzijds laat de toepassing van deze verordening nog te wensen over, zowel op het niveau van de bedrijven als op dat van de overheden. Anderzijds vallen een hele reeks houten producten, zoals stoelen, decoratieve voorwerpen en houtskool, voorlopig niet onder de Houtverordening. Bedrijven die deze producten verkopen zijn wettelijk niet verplicht om zich ervan te vergewissen - of te bewijzen - dat ze uit legale bronnen afkomstig zijn.

In deze studie hebben we ons toegelegd op houten producten die op de Belgische markt te koop zijn, met speciale aandacht voor verwerkte eindproducten zoals meubelen, decoratieve voorwerpen en andere accessoires, hetzij bestaande uit verschillende onderdelen, hetzij gemaakt van hout uit regio's met een verhoogd risico op illegaliteit. Via specifieke analysetechnieken onderzochten we of de producten daadwerkelijk gemaakt waren van het hout waarvan men beweerde dat ze gemaakt waren. Uit onze analyse blijkt dat sommige bedrijven in België producten verkopen die gemaakt zijn van houtsoorten waarvan zij noch de samenstelling noch de herkomst kennen. Zij hebben dus geen enkele garantie wat de legale herkomst van het hout betreft.

We stelden vermoedelijke overtredingen vast van de drie wettelijk regelgevingen met betrekking tot de legale houthandel in de Europese Unie (nl. de Houtverordening van de EU, de FLEGT-regelgeving die de wettelijkheid van de Indonesische houtuitvoer controleert, en de CITES-overeenkomst voor de handel in bedreigde soorten).

Bijna de helft (24) van de 49 geteste producten bleek in werkelijkheid niet te beantwoorden aan de door het bedrijf gemelde houtsoorten of herkomst. Dit betreft 9 van de 11 merken die in deze analyse zijn opgenomen. Niet-aangegeven soorten met een hoog risico op illegaliteit - vanwege hun herkomst of vanwege hun kwetsbare instandhoudingsstatus - bleken aanwezig in producten die onder de Houtverordening vallen (7 producten), maar ook in producten waarvoor momenteel geen regels gelden (7 producten).

Zolang de bedrijven hun plicht niet nakomen om zorgvuldigheidseisen voor hun producten in acht te nemen, zolang de juridische gevolgen voor dergelijke tekortkomingen gering zijn en zolang de bedrijven niet wettelijk verplicht zijn ervoor te zorgen dat het hout ten minste uit een legale bron komt, zal onze markt een bedreiging blijven vormen voor enkele van 's werelds rijkste bossen, door ontbossing en aantasting.

We formuleren in ons rapport de volgende aanbevelingen:

- dat de overheden sterker toezien op de naleving van de verordening, door inspecties uit te voeren bij bedrijven in de meubelsector en door gebruik te maken van wetenschappelijke analysetechnieken om niet-naleving op te sporen.
- dat bedrijven veel meer moeite doen om ervoor te zorgen dat ze niet bijdragen aan de vraag naar illegaal gekapt hout.
- dat België bij de Europese Commissie ervoor pleit dat de EU-Houtverordening op alle houtproducten uitgebreid en tegelijk sterk en geharmoniseerd gehandhaafd wordt.

© Rogerio Toledo / Unsplash

CONTEXT

Illegale houtkap vormt een bedreiging voor bossen wereldwijd. De kap van beschermde bomen zoals palissander en mahonie, houtkap in beschermde gebieden, op inheemse gronden of buiten de concessiegrenzen, of illegale kaalslag en ontbossing; dergelijke vernietiging van de biosystemen schaadt hun vermogen om te regenereren en om het klimaat te regelen¹ leidt tot een afname van de biodiversiteit² en draagt bij tot de verspreiding van ziekteverwekkers zoals coronavirussen³. De illegale houtkap heeft ook negatieve gevolgen voor de lokale en inheemse gemeenschappen van wie de bossen de voornaamste bron van levensonderhoud zijn. De illegale houthandel is niet alleen een lucratieve bezigheid die wordt geschat op 50 tot 152 miljard dollar per jaar, maar wordt ook nauw geassocieerd met corruptie en georganiseerde misdaad⁴.

Op de geglobaliseerde markt voor hout en afgeleide producten importeert de Europese Unie rechtstreeks hout uit illegaal gekapte bossen in risicogebieden zoals het Amazonegebied, het Congobekken, Zuidoost-Azië en Rusland. In die regio's kan illegaal gekapt hout tot 50 à 90% van de totale export uitmaken. Bovendien riskeert Europa ook onrechtstreeks illegaal hout in te voeren via meubels, decoratieve voorwerpen en houten panelen die in China, India of Vietnam zijn gemaakt. Die landen halen hun voorraden massaal uit risicolanden en nemen bijna 75% van de wereldwijd verhandelde volumes illegaal hout op⁵. Dichter bij huis, ten slotte, vormt de illegale houtkap een bedreiging voor de laatste oerbossen van Oost-Europa⁶.

Om de illegale houthandel af te remmen en bedreigde boomsoorten te beschermen, bestaan er in Europa verschillende vormen van regelgeving: de Houtverordening van de Europese Unie (EUTR), het actieplan FLEGT (Forest Law Enforcement, Governance and Trade) en de CITES-overeenkomst (zie kader 1). Diverse ngo's trekken de correcte toepassing van die wetten en regels door bedrijven en controleinstanties echter regelmatig in twijfel.⁷

Bovendien valt een hele reeks houten voorwerpen niet onder de Houtverordening (qua waarde goed voor 67% van op hout gebaseerde producten die Europa binnenkomen)⁸. Terwijl een houten tafel van legaal hout gemaakt moet zijn om in België te mogen worden ingevoerd, zijn er geen wettelijke verplichtingen voor de houten stoelen die bij diezelfde tafel horen. Hetzelfde geldt voor houtskool, speelgoed, decoratieve voorwerpen, muziekinstrumenten, doe-het-zelf-gereedschap. Volgens WWF is dit een grote leemte in de wetgeving, aangezien illegaal hout dus zonder enige belemmering op de Belgische markt blijft komen. WWF stelt dat elk bedrijf dat verantwoordelijk handelt zich op zijn minst moet vergewissen van de legale herkomst van het hout dat het in zijn producten gebruikt.

Deze studie betreft houten producten die in België verkocht worden, en waarvan we vermoeden dat ze hout kunnen bevatten met een groot risico op illegaliteit. WWF onderzocht de juistheid van de informatie die de merken zelf gaven, zowel over het hout dat in hun producten gebruikt wordt als over de herkomst daarvan. Dergelijke gegevens vormen de basis voor elke risicobeoordeling en voor de controles die een bedrijf moet uitvoeren om zich te vergewissen van de legale herkomst van het hout. Dat sommige producten houtsoorten bevatten die niet gemeld werden, wijst erop dat het bedrijf onvoldoende toezicht houdt op zijn toeleveringsketen, aangezien er hout van onbekende herkomst gebruikt is, waarvan men dus niet kan garanderen dat het legaal is.

Kader 1

Wetgeving van toepassing op de houthandel in de Europese Unie

- **EUTR⁹**: De Houtverordening van de Europese Unie werd in maart 2013 van kracht en verbiedt het op de markt brengen van houten producten van illegale herkomst. Bedrijven die hout invoeren (marktdeelnemers) moeten aan "zorgvuldigheidseisen" voldoen om zich ervan te vergewissen dat het hout niet afkomstig is van een illegale bron. Als er blijvende twijfel bestaat over de legale herkomst van het hout, moet het bedrijf afzien van de invoer.
- **FLEGT¹⁰**: De EUTR gaat samen met het FLEGT-actieplan, waarin de producerende landen een vrijwillig partnerschap aangaan met de Europese Unie. Na een proces ter verbetering van hun bosbouwbeleid, wettelijke kaders en traceerbaarheidssystemen, kunnen deze landen hun hout uitvoeren, evenwel vergezeld van door de EU erkende wettelijkheidsvergunningen. Alleen Indonesië is momenteel in staat die vergunningen af te leveren, en dit sinds 2018.
- **CITES¹¹**: Deze internationale overeenkomst is bedoeld om de handel in bedreigde dier- en plantensoorten en hun afgeleide producten te reguleren. Die soorten moeten vergezeld gaan van vergunningen waaruit blijkt dat de verwijdering uit hun leef- of groeigebied legaal is en het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengt.

WERKWIJZE

© Ijja Hendel

Staalname van de producten

Medewerkers van WWF - zonder zich als dusdanig kenbaar te maken - kochten 49 producten bij 11 op de Belgische markt aanwezige merken (Action, Aveve, Brico, Casa, IKEA, Jysk, Leen Bakker, Kwantum, Maisons du Monde, Mr Bricolage, Weba). WWF focuste daarbij op producten afkomstig uit complexe verwerkingslijnen (meubelen, decoratieve voorwerpen, bewerkt hout), artikelen waarvan de beschrijving van de samenstelling onjuist bleek (op basis van visuele analyse), onvolledig was, ontbrak en/of houtsoorten bevatte die typisch zijn voor regio's met een hoge mate van illegale houtkap. De staalname betrof zowel producten die onder het toepassingsgebied van de EUTR vallen (26 artikelen), producten met een FLEGT-wettigheidsvergunning (9 artikelen) als producten die vrijgesteld zijn of niet onder het toepassingsgebied van de EUTR vallen (14 artikelen).

Producttests

De verschillende onderdelen van de producten (massief hout, fineer, spaanplaat en vezelplaat) werden geanalyseerd in twee erkende laboratoria: de anatomische tests vonden plaats in het Thünen Institute of Wood Research, de isotopentests in het Agroisolab. Beide laboratoria zijn in Duitsland gevestigd.

Kader 2

Er bestaan verschillende houtanalysetechnieken¹². Voor deze studie werden er twee technieken gebruikt:

- **Anatomische test:** Gangbare methode voor het identificeren van massief hout, fineer en multiplex, maar ook de samenstelling van spaanplaat of houtvezelplaat. Hierbij worden een macro- en microscopische analyse uitgevoerd, waarbij het geslacht van het hout, en in veel gevallen ook de soort, kan worden bepaald op basis van hun anatomische structuur.
- **Isotopentest:** Isotopen van gemeenschappelijke elementen zoals waterstof, zuurstof, stikstof, zwavel of koolstof zijn in verschillende verhoudingen aanwezig, afhankelijk van de geografische zone. Ze worden door de planten geabsorbeerd en in hun structuur opgenomen. Door de verhoudingen van de isotopen in planten te analyseren kan men een vermoedelijke herkomst verifiëren of dat vermoeden net ontcrachten, op voorwaarde dat er referentiegegevens beschikbaar zijn. Zo gebruikt de voedingsindustrie al jaren de stabiele isotopenmethode om de aangegeven herkomst van producten te verifiëren.

Evaluatie van de resultaten

Wanneer er inconsistenties of tegenstrijdigheden werden vastgesteld tussen enerzijds de door het bedrijf gemelde soorten en herkomst en anderzijds de laboratoriumresultaten, werd de geografische spreiding van de niet-gemelde soorten gecontroleerd in een databank van commerciële houtsoorten¹³. Die laatste werd op haar beurt vergeleken met diverse bronnen waarin de risico's op illegale praktijken in de bosbouwsector in verschillende landen en regio's worden vastgesteld^{14,15,16}. Verder werd de instandhoudingsstatus van de betreffende boomsoorten bepaald op basis van de rode lijst van de IUCN¹⁷.

Contact met de bedrijven

In eerste instantie namen we met alle merken contact op via hun klantendienst of via een specifieke contactpersoon binnen het bedrijf. Voor elk product vroegen we informatie op over de gebruikte houtsoort (de wetenschappelijke naam van de soort) en over het land waar het hout gekapt werd. WWF heeft geen commerciële informatie ontvangen die door de bedrijven als gevoelig wordt beschouwd.

De door de bedrijven verstrekte informatie werd vergeleken met de uitslag van de laboratoriumtests, waarna WWF-België de bedrijven op de hoogte bracht van de resultaten. Ze kregen minstens 5 werkdagen de tijd om te reageren.

RESULTATEN

Bij 24 van de 49 geteste producten werden inconsistenties of tegenstrijdigheden vastgesteld tussen de verklaringen van het bedrijf en de resultaten van het laboratorium. In 17 gevallen betroffen de tegenstrijdigheden soorten waarvan het risico groot is dat ze uit illegaal gekapte bossen komen.

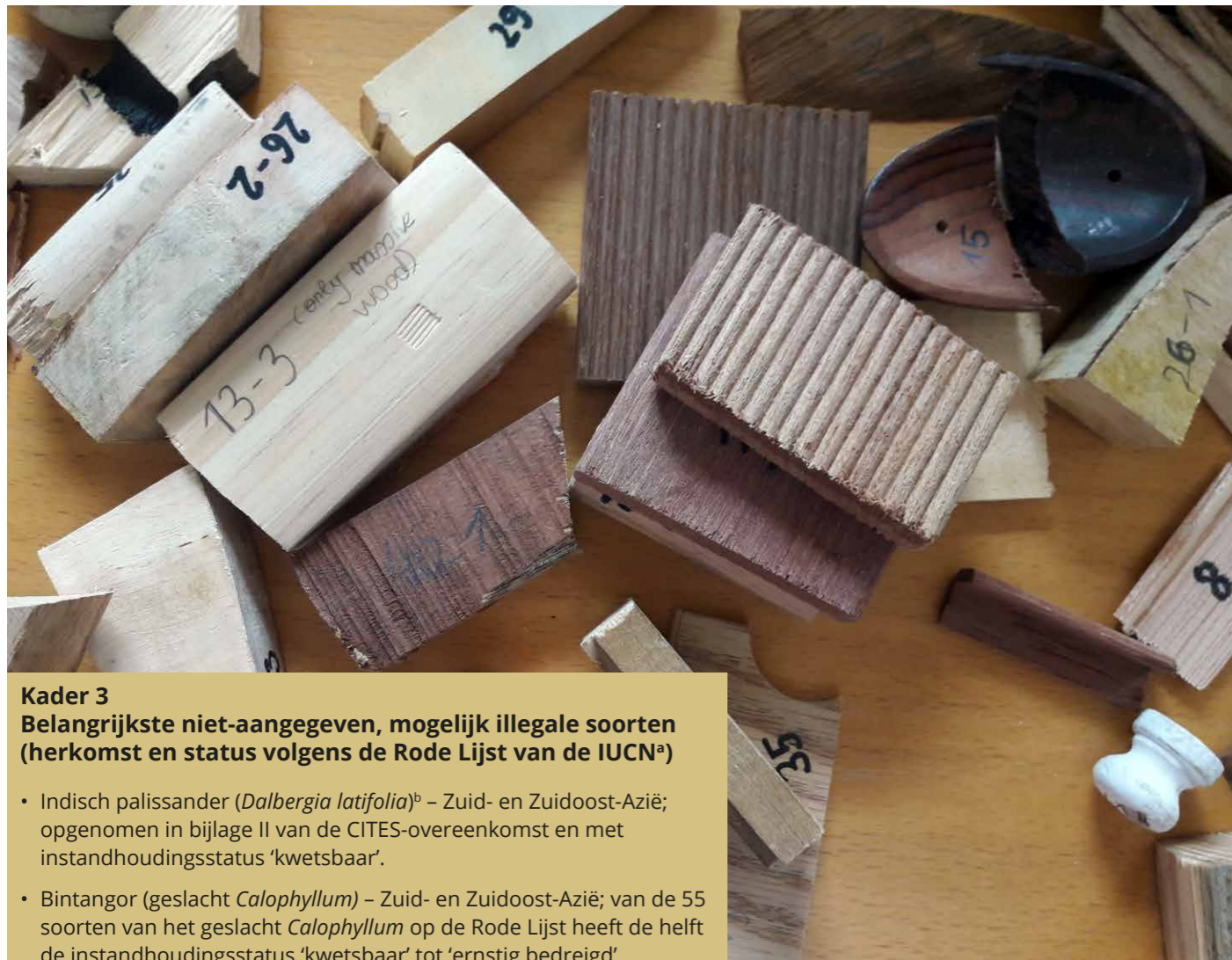
© Victoria Kubiaki / Unsplash

- Bij 9 van de 11 merken die in deze studie werden opgenomen, ontdekten we onvolledige of foutieve informatie. Eén merk (Action) kon geen informatie geven over de soort en de herkomst van het hout in de door WWF gekochte producten. Een ander merk (IKEA) wees het verzoek om informatie af.
- Van de 26 aangekochte producten die onder de Houtverordening vallen, waren er 10 waarvan de samenstelling niet overeenkwam met de soorten en herkomst zoals opgegeven door het bedrijf.
- Van de 9 producten die met een FLEGT-wettigheidsvergunning waren ingevoerd, waren er 3 waarvan de soorten, zoals geïdentificeerd via een anatomische analyse, niet overeenkwamen met de soorten zoals die op de vergunning vermeld stonden.
- Van de 14 geteste producten die niet onder de Houtverordening vallen, waren er 11 waarbij de resultaten van de laboratoriumtests niet overeenkwamen met de verklaringen van de verkopers.

In de volgende paragrafen lichten we de resultaten voor de geteste artikelen nader toe, inclusief de inconsistenties en tegenstrijdigheden tussen de verklaringen van de bedrijven en de resultaten van de wetenschappelijke houtidentificatietests. We nemen de resultaten ook op wanneer het bedrijf na kennisname van de WWF-testresultaten onvoldoende bewijs leverde om nieuwe informatie te onderbouwen.

→ De resultaten en de antwoorden van de bedrijven staan in detail beschreven in een technische bijlage die terug te vinden is op de website van WWF-België (www.wwf.be).

© WWF

Kader 3 Belangrijkste niet-aangegeven, mogelijk illegale soorten (herkomst en status volgens de Rode Lijst van de IUCN^a)

- Indisch palissander (*Dalbergia latifolia*)^b – Zuid- en Zuidoost-Azië; opgenomen in bijlage II van de CITES-overeenkomst en met instandhoudingsstatus 'kwetsbaar'.
- Bintangor (geslacht *Calophyllum*) – Zuid- en Zuidoost-Azië; van de 55 soorten van het geslacht *Calophyllum* op de Rode Lijst heeft de helft de instandhoudingsstatus 'kwetsbaar' tot 'ernstig bedreigd'.
- Keruing (commerciële naam voor 7 soorten van het geslacht *Dipterocarpus*) – Zuid- en Zuidoost-Azië; 5 van de 7 soorten zijn kwetsbaar of met uitsterven bedreigd.
- Kelat (commerciële naam voor 5 soorten van het geslacht *Syzygium*) – Zuidoost-Azië
- Okoumé (*Aucoumea klaineana*) – Tropisch Afrika; instandhoudingsstatus: kwetsbaar
- Cambara (geslacht *Erismia*) – Tropisch Zuid-Amerika
- Terap (geslacht *Artocarpus*) – Zuid- en Zuidoost-Azië; van de 15 soorten die op de Rode Lijst staan zijn er 7 kwetsbaar en is er 1 ernstig bedreigd.
- Iroko (*Milicia excelsa*) – Tropisch Afrika
- Oost-Europese Beuk (*Fagus sylvatica*) - in Oost-Europa gaat de illegale houtkap van Europese oerbossen door. Vooral in Oekraïne, Roemenië en Bulgarije is het risico groot.

a De Rode Lijst van de IUCN (Internationale Unie voor het behoud van de natuur) beoordeelt het risico op uitsterving van de soorten. De lijst voorziet negen categorieën: Uitgestorven (EX - extinct), Uitgestorven in het wild (EW - extinct in the wild), Ernstig bedreigd (CR - critically endangered), Bedreigd (EN - endangered), Kwetsbaar (VU - vulnerable), Bijna bedreigd (NT - near threatened), Niet bedreigd (LC - least concern), Onvoldoende gegevens (DD - data deficient), Niet beoordeeld (NE - not evaluated). Wij brengen hier verslag uit over Kwetsbare, Bedreigde en Ernstig bedreigde soorten.

b De gangbare en/of commerciële namen van de boomsoorten worden vermeld indien beschikbaar. De benaming "*Sterculia* spp" geeft te kennen dat het hout afkomstig is van het geslacht *Sterculia* (een groep van soorten met vergelijkbare kenmerken), maar dat de soort zelf niet geïdentificeerd is.

Producten die onder de Houtverordening vallen en waarover onvolledige of valse aangiften gedaan worden

Tegenstrijdigheden tussen de testresultaten en de samenstelling van producten die onder de Houtverordening van de EU vallen, doen twijfels rijzen over de naleving van de zorgvuldigheidseisen door de bedrijven (of hun leveranciers die verantwoordelijk zijn om het product op de Europese markt te brengen)^c. Wanneer er hout met een niet te verwaarlozen risico op illegaliteit wordt ontdekt, moet het bedrijf die risico's tot een verwaarloosbaar niveau beperken. Als dat niet mogelijk is, moet het bedrijf afzien van de invoer^d. Wanneer men niet op elk punt van de toeleveringsketen alle nodige informatie kan verkrijgen, stijgt het risico dat er illegaal gekapt hout in de keten terecht komt.

De beoordeling van WWF geeft aan op welke punten in de anatomische tests en isotopentests houtsoorten werden gedetecteerd waarvan het risico groot is dat ze uit illegaal gekapte bossen komen. De aanwezigheid van niet gemeld hout dat mogelijk illegaal gekapt is, is des te alarmerender. Dat hout kan immers met opzet in een product gemengd zijn. De kans is bovendien groot dat het afkomstig is van een kapoperatie die het bos heeft aangetast en de rechten van de plaatselijke gemeenschappen en van de werknemers heeft geschonden.

PRODUCT EN MERK	HOEKLIJST	Tafeltje Hol	Keukeneiland Tornviken
	Brico	IKEA	IKEA
MATERIAAL- EN HERKOMSTVERMELDING DOOR HET MERK	Massief hout: Meranti (Indonesië), FSC-gecertificeerd	Massief hout: Acacia Houtvezelplaat met gemiddelde dichtheid (Made in Vietnam)	Fineer: Eik en beuk Massief hout: Beuk Spaanplaat Houtvezelplaat (Made in Romania)
RESULTATEN VAN LABORATORIUM-ANALYSES	Massief hout: Cambara	Massief hout: Niet getest Houtvezelplaat met gemiddelde dichtheid: Eucalyptus en kelat (<i>Syzygium</i> spp.)	Fineer en massief hout: Niet getest Vezelplaat: Esdoorn, beuk, populier, spar Spaanplaat: Beuk, spar
BEOORDELING VAN DE RESULTATEN DOOR WWF	Cambara groeit in tropisch Zuid-Amerika, een regio waar in alle landen een groot risico op illegale activiteiten geldt. Deze soort valt niet onder het FSC-certificaat van de leverancier van Brico die het hout heeft ingevoerd.	De anatomische testresultaten voor de vezelplaat met een gemiddelde dichtheid geven aan dat ze gemaakt is van eucalyptus (gekweekte boom) en kelat. Kelat is een groep tropische boomsoorten die inheems zijn in de bossen van Zuidoost-Azië, een regio met een groot risico op illegale houtexploitatie . Kelat wordt doorgaans niet gebruikt voor de productie van houtvezelplaten.	Alle in het product aanwezige soorten komen frequent voor in Europa. Voor de Oost-Europese landen geldt een groot risico op illegale houtkap en vermenging van hout van niet-gecontroleerde herkomst in de toeleveringsketens.

c Europese Verordening Nr. 995/2010 Art. 4

d Europese Verordening Nr. 995/2010 Art. 6

PRODUCT EN MERK							
MATERIAAL- EN HERKOMSTVERMELDING DOOR HET MERK	Kledingrek Jennet Jysk Massief hout: Grenen (Nieuw-Zeeland) Houtvezelplaat: Populier (China)	Fotolijst Max Leen Bakker Massief hout: Teak (Indonesië), Multiplex: Geen informatie	Salontafel Okinawa Maisons du Monde Massief hout: Es (Verenigde Staten), Fineer: Eik en es (Verenigde Staten) en Houtvezelplaat: Populier (China).	Salontafel Rochester Maisons du Monde Massief hout en fineer: Eik, PEFC-gecertificeerd (Frankrijk). Spaanplaat: Spar, eucalyptus, beuk, grenen en eik, PEFC-gecertificeerd (Italië).	Console Eyre WEBA Massief hout: <i>Cunninghamia lanceolata</i> (provincie Fujian, China)	Console Levente WEBA Massief hout: Mangoboom (India), Spaanplaat: Geen informatie	Bijzettafel Tredici WEBA Massief hout: Sheesham (India)
RESULTATEN VAN LABORATORIUMANALYSES	Massief hout: Visueel stelden de WWF-experts grenenhout vast, maar uit de laboratoriumanalyses bleek dat er ook populier aanwezig was. Houtvezelplaat: Niet getest.	Massief hout: Teakhout visueel geïdentificeerd door WWF-experts, maar ook een element in acaciahout aanwezig. Multiplex: Jeungjing	Massief hout en fineer: Visuele vaststelling van de soorten door de WWF-experts; de isotopenanalyse bevestigt de Amerikaanse herkomst van het essen- en eikenfineer. Houtvezelplaat met fineer: Vezels niet getest, fineer van berk en okoumé Multiplex (niet gemeld): Eik, populier en okoumé	Massief hout en fineer: Visuele vaststelling van de soort door de WWF-experts; de isotopenanalyse bevestigt de Franse herkomst. Spaanplaat: Eucalyptus, grenen, eik en iroko.	Massief hout: <i>Schima</i> spp. en <i>Cunninghamia lanceolata</i> Multiplex: Populier en okoumé	Massief hout: Mangoboom Houtvezelplaat: Eucalyptus	Massief hout: Sheesham en mangoboom
BEOORDELING VAN DE RESULTATEN DOOR WWF	Onvolledige melding wat betreft de aanwezigheid van massief populierenhout. In een complexe verwerkingsketen kan de herkomst van massief hout en hout dat in panelen wordt gebruikt zeer verschillend zijn. Bij de naleving van de zorgvuldigheidseisen moet rekening worden gehouden met alle soorten die in een product gebruikt worden.	Onvolledige melding wat betreft de aanwezigheid van acacia en jeungjing (<i>Falcataria moluccana</i>). Jeungjing groeit in diverse landen, waaronder Thailand, Laos, Vietnam, Cambodja en het Indomaleisisch gebied, allemaal regio's met een hoog risico op illegale activiteiten . De boom wordt vaak aangeplant, zelfs in ontboste gebieden.	De aanwezigheid van berkenhout en okoumé in het product werd niet gemeld. Okoumé (<i>Aucoumea klaineana</i>) staat als kwetsbaar geclassificeerd op de Rode Lijst. Het is afkomstig uit centraal tropisch Afrika. Voor de Centraal-Afrikaanse landen geldt een groot risico op illegale activiteiten in de bosbouwsector	De samenstelling van de spaanplaat komt niet overeen met de lijst van opgegeven soorten. Iroko (<i>Milicia excelsa</i>) groeit in heel tropisch Afrika (met inbegrip van Oost- en West-Afrika), waar het risico op illegale activiteiten groot is en er sterke ontbossing wordt waargenomen.	Onvolledige melding wat betreft de aanwezigheid van <i>Schima</i> spp., okoumé en populier in het meubel. Okoumé (<i>Aucoumea klaineana</i>) staat als kwetsbaar geclassificeerd op de Rode Lijst. Het is afkomstig uit centraal tropisch Afrika. Voor de Centraal-Afrikaanse landen geldt een (zeer) groot risico op illegale activiteiten in de bosbouwsector. Boomsoorten van het geslacht <i>Schima</i> komen voor in China, Zuid- en Zuidoost-Azië. Het hout in het product is dus mogelijk afkomstig uit een land met een hoog risico op illegale activiteiten .	Onvolledige melding wat betreft de aanwezigheid van eucalyptus in het product.	Onvolledige melding wat betreft de aanwezigheid van mangohout in het product. De mangoboom wordt vaak gekweekt, maar kan ook uit natuurlijke tropische bossen komen.

Producten die onder de FLEGT-regelgeving vallen en waarover onvolledige of valse meldingen gedaan werden

Houtproducten die vanuit Indonesië naar de Europese markt worden uitgevoerd, worden vergezeld van wettelijkheidsvergunningen waarop de samenstelling en de herkomst van het hout worden aangegeven. De vastgestelde inconsistenties en tegenstrijdigheden tussen de vergunningen en de inhoud van de producten doen vragen rijzen bij de waarde van de vergunningen. Van de 9 geteste producten waren er 3 producten (binnen eenzelfde bedrijf) met inconsistenties tussen de testresultaten en de houtsoorten die op de vergunning vermeld stonden. Een dergelijke tegenstrijdigheid duidt erop dat er hout van onbekende herkomst werd ingevoerd in een toeleveringsketen waarvan de wettelijkheid wordt geacht te zijn gecontroleerd. Indonesië is momenteel het enige land dat FLEGT-vergunningen aflevert.

PRODUCT EN MERK	 		
	Bijzettafel Modena	Bijzettafel Dorean (2 exemplaren)	Fotolijst Andy
	Leen Bakker	Leen Bakker	Leen Bakker
MATERIAAL- EN HERKOMSTVERMELDING DOOR HET MERK	Massief hout: Teak (Indonesië)	Massief hout: Indische sering/ <i>Melia azedarach</i> (Indonesië)	Massief hout: Teak (Indonesië)
RESULTATEN VAN LABORATORIUMANALYSES	Massief hout: Lanete	Massief hout tafel 1: Amur kurkboom Massief hout tafel 2: Acacia	Massief hout: Teak (typische structuur van teakhout uit natuurlijke bossen), terap, keruing Multiplex: Jeungjing
BEOORDELING VAN DE RESULTATEN DOOR WWF	De samenstelling van de tafel komt niet overeen met de samenstelling zoals vermeld op de FLEGT-wettigheidsvergunning. De soorten van het geslacht <i>Wrightia</i> komen voor in Zuid- en Zuidoost-Azië, met inbegrip van landen met een hoog risico op illegale activiteiten in de bosbouwsector. Van de 8 soorten op de Rode Lijst is de helft kwetsbaar of bedreigd.	Geen van beide tafels bleek gemaakt van de houtsoort die vermeld stond op de FLEGT-wettigheidsvergunning. De Amur kurkboom (<i>Phellodendron amurense</i>) groeit in gematigd Azië, een gebied met landen en regio's met een hoog risico op illegale activiteiten in de bosbouwsector (bijv. het Russische Verre Oosten).	Het teakhout waarvan de eigenlijke lijst gemaakt is, vertoont een typische structuur van teakhout uit natuurlijke bossen. Die bossen vindt men vandaag nog in India, Laos en Thailand, en ongeveer de helft in Myanmar. Het teakhout is zeer waarschijnlijk niet afkomstig uit Indonesië, maar uit een land met een hoog risico op illegale activiteiten , zoals Myanmar of Laos ²¹ . Daarnaast bevat het product nog 3 andere, niet-aangegeven tropische houtsoorten uit Zuidoost-Azië. Van de keruing- en therapsoorten zijn er veel met een ongunstige instandhoudingsstatus.

Producten die vrijgesteld zijn van/niet onderworpen zijn aan de Houtverordening en die een of meer tegenstrijdigheden vertonen

Een hele reeks houten voorwerpen valt niet onder de Houtverordening (stoelen, decoratieve voorwerpen, accessoires voor dieren, doe-het-zelf-gereedschap, houtskool, enz.). Voor gerecycleerd hout geldt een vrijstelling. Van de 14 geteste producten die niet onder de EU-Houtverordening vallen, waren er 11 waarbij de resultaten van de laboratoriumtests niet overeenkwamen met de verklaringen van de verkopers. Uit de resultaten blijkt enerzijds dat bepaalde soorten met een reëel risico op illegaliteit nog steeds op de Europese markt worden gebracht zonder dat de invoerder enige voorzorgsverplichting heeft, en anderzijds dat deze bedrijven niet vrijwillig stappen ondernemen om hun toeleveringsketen te evalueren.

Bij de valse verklaringen vonden we onder meer een voorwerp gemaakt van Indisch palissander, een soort die onder de CITES-overeenkomst valt. De handel in bedreigde soorten die onder de CITES-overeenkomst zijn opgelijst, is strikt gereguleerd. De wierookhouders die WWF kocht, zijn zonder de nodige certificaten ingevoerd en zijn dus in strijd met de CITES-overeenkomst.

PRODUCT EN MERK	 			
	Bezemsteel	Schuurborstel	Nestkastje	Rustplankje op lat
	Action	Action	Aeve	Aeve
MATERIAAL- EN HERKOMSTVERMELDING DOOR HET MERK	Geen informatie beschikbaar	Geen informatie beschikbaar	Massief hout: <i>Cunninghamia lanceolata</i> (China) Multiplex: Berk en <i>Cunninghamia lanceolata</i> (China)	Massief hout: Pin d'Armand/ <i>Pinus armandii</i> (China).
RESULTATEN VAN LABORATORIUMANALYSES	Massief hout: Penarahan	Massief hout: Beuk, visueel vastgesteld door de WWF-experts. In het laboratorium blijkt dat het hout waarschijnlijk afkomstig is uit Oost-Europa.	Massief hout: Niet getest Multiplex: Okoumé en populier	Massief hout: Grenenhout (<i>Pinus radiata</i> of <i>P. contorta</i>) waarvan de isotopische signatuur niet overeenkomt met China en grenenhout (<i>P. sylvestris</i> of <i>P. massoniana</i>) waarvan de isotopische signatuur wel overeenkomt met een Chinese herkomst. 2 soorten multiplex: Okoumé en populier; bintangor, eucalyptus en populier
BEOORDELING VAN DE RESULTATEN DOOR WWF	De resultaten geven aan dat het hier gaat om een tropische houtsoort van het geslacht <i>Horsfieldia</i> of <i>Myristica</i> . Van deze twee geslachten, die goed zijn voor 190 soorten op de Rode Lijst, heeft meer dan de helft van de soorten als instandhoudingsstatus kwetsbaar tot ernstig bedreigd .	Het hout blijkt afkomstig uit Oost-Europa, een regio waar de illegale kap van Europese oerbossen doorgaat. Vooral in Oekraïne, Roemenië en Bulgarije is het risico groot.	De samenstelling van het multiplex komt niet overeen met de aangegeven soorten. Okoumé (<i>Aucoumea klaineana</i>) staat als kwetsbaar geïnclassificeerd op de Rode Lijst. Het is afkomstig uit centraal tropisch Afrika. Voor de Centraal-Afrikaanse landen geldt een groot risico op illegale activiteiten in de bosbouwsector.	Geen enkele overeenstemming tussen de verklaring en de resultaten, met inbegrip van de aanwezigheid van hout met een hoog risico op illegaliteit. Okoumé (<i>Aucoumea klaineana</i>) staat als kwetsbaar geïnclassificeerd op de Rode Lijst. Het is afkomstig uit centraal tropisch Afrika. Voor de Centraal-Afrikaanse landen geldt een groot risico op illegale activiteiten in de bosbouwsector . Bintangor komt dan weer uit Zuid- en Zuidoost-Azië. Van de 55 soorten van het geslacht <i>Calophyllum</i> op de Rode Lijst heeft de helft als instandhoudingsstatus kwetsbaar tot ernstig bedreigd .

PRODUCT EN MERK							
MATERIAAL- EN HERKOMSTVERMELDING DOOR HET MERK	<p>Wierookhouder (2 exemplaren) Aveve</p> <p>Massief hout: Sonowood / <i>Pterocarpus indicus</i> (Indonesië)</p>	<p>Spiegel Recycle Casa</p> <p>Massief gerecycleerd hout: Populier (China)</p>	<p>Bank met schoenenrek Tjusig IKEA</p> <p>Massief hout en Spaanplaat (Made in China)</p>	<p>Lantaarn Eremit Jysk</p> <p>Massief hout: Berk (China)</p>	<p>Tafel met dienblad Balling Jysk</p> <p>Fineer: Rode eik (China) Multiplex: <i>Alniphyllum</i> spp. (China)</p>	<p>Insectenhotel Sjagger Jysk</p> <p>Massief hout: Montereyden (Nieuw-Zeeland)</p>	<p>Kruk Aaron Maisons du Monde</p> <p>Massief gerecycleerd hout: Eucalyptus (India) Houtvezelplaat met gemiddelde dichtheid (India)</p>
RESULTATEN VAN LABORATORIUMANALYSES	<p>Massief hout: Indisch palissander (<i>Dalbergia cf. latifolia</i>)</p>	<p>Massief hout: <i>Cunninghamia</i> sp. (conifeer van de cipressenfamilie uit China), esdoorn, lariks</p>	<p>Massief hout: Berk Spaanplaat: Grenen, <i>Schima</i> spp., <i>Liquidambar</i>, <i>Quercus</i> spp. (Mempening), acacia, eucalyptus</p>	<p>Massief hout: Grenen, de isotopenanalyse sluit Chinese herkomst uit</p>	<p>Fineer: Eik Multiplex: <i>Alniphyllum fortunei</i> en populier</p>	<p>Massief hout: Eucalyptus en grenen Multiplex: Populier</p>	<p>Massief hout: Eucalyptus Multiplex: Okoumé, populier, <i>Sterculia</i> spp. en <i>Ceiba</i> spp.</p>
BEOORDELING VAN DE RESULTATEN DOOR WWF	<p>De gedetecteerde soort komt niet overeen met de aangegeven soort. Het gaat hier in feite om Indisch palissander, een soort met een kwetsbare instandhoudingsstatus. De soort is opgenomen in bijlage II van de CITES-overeenkomst en moet uit- en ingevoerd worden met specifieke certificaten.</p>	<p>Geen enkele overeenstemming tussen de opgegeven soort en de werkelijke samenstelling van de spiegel. Dit roept vragen op over de aard van het hout en de garanties van het merk over de gerecycleerde herkomst van het hout.</p>	<p>De productbeschrijving bevat geen informatie over de samenstelling. Met uitzondering van acacia en eucalyptus, boomsoorten die courant gekweekt worden, komen de in het product gebruikte houtsoorten wijdverspreid voor in het wild, ook in regio's waar de bossen een groot risico op illegale exploitatie vertonen (gematigd Azië, met inbegrip van Rusland, Midden-Amerika, Zuid- en Zuidoost-Azië).</p>	<p>Geen enkele overeenstemming tussen enerzijds de verklaring over de samenstelling en de herkomst en anderzijds de laboratoriumresultaten.</p>	<p>Het multiplex bevat populier, een soort die niet was opgenomen in de informatie die door het bedrijf verstrekt werd.</p>	<p>Het product bevat twee soorten die niet opgenomen zijn in de informatie die door het bedrijf verstrekt werd.</p>	<p>De samenstelling van het gerecycleerde multiplex was niet bekend, maar omvat wel risicosoorten. Okoumé (<i>Aucoumea klaineana</i>) staat als kwetsbaar geclassificeerd op de Rode Lijst. Het is afkomstig uit centraal tropisch Afrika. Voor de Centraal-Afrikaanse landen geldt een groot risico op illegale activiteiten in de bosbouwsector. Op de Rode Lijst staan 5 soorten van het geslacht <i>Ceiba</i>, waarvan 1 met kwetsbare status. <i>Ceiba</i> en <i>Sterculia</i> groeien verspreid over de tropische bekkens, waar veel landen worden beschouwd als risicovol op het vlak van illegale activiteiten. Aangezien het hier om een gerecycleerd paneel gaat, wordt het merk verondersteld op de hoogte te zijn van het gerecycleerde karakter van het product, maar hoeft het niet noodzakelijk de samenstelling ervan te kennen.</p>

EVALUATIE VAN DE RESULTATEN EN CONCLUSIES

Het doel van deze analyse was na te gaan in welke mate de bedrijven in België zeker zijn van de samenstelling en herkomst van het hout dat gebruikt wordt in de producten die ze op de markt brengen. Dit soort belangrijke informatie vormt de basis voor elke beoordeling van de wettigheid van een product. Uit onze studie blijkt dat bepaalde bedrijven in België producten verkopen die gemaakt zijn van houtsoorten waarvan het risico groot is dat ze uit illegaal gekapte bossen komen, maar dat die bedrijven niet over volledige informatie van die producten beschikken. Met behulp van wetenschappelijke analysetechnieken hebben we vermoedelijke schendingen vastgesteld van de drie bestaande wetgevingen die illegaal hout uit de Europese markt moeten houden.

Kader 4 Vastgestelde patronen en risico-indicatoren

- Onvolledige opgave van de samenstelling van massief houten onderdelen van een meubelstuk.
- Ontbrekende informatie over de samenstelling van houtpanelen (vezelplaat, spaanplaat of multiplex).
- Aanwezigheid van niet-gemelde soorten in houtpanelen.
- Aanwezigheid van niet-gemelde onderdelen in een meubelstuk (bijv. onderdeel in multiplex).
- Invoer van houten objecten die door de CITES-overeenkomst beschermd zijn, maar als een andere soort worden aangegeven.
- Onvolledige of valse soortverklaring op de door Indonesië uitgereikte wettigheidsvergunning.

© Cristofer Jeschke / Unsplash

Algemeen blijkt uit onze studie dat meubelen of andere houten artikelen die in België in grote winkels verkocht worden, hout kunnen bevatten van andere soorten dan aangegeven of geadverteerd. In sommige gevallen gaat het om soorten waarvan het risico groot is dat ze uit illegale bronnen afkomstig zijn; dit heeft niet alleen wettelijke implicaties, maar vormt ook een bedreiging voor het verantwoord beheer en de bescherming van bossen wereldwijd. Als de bedrijven geen betere informatie verstrekken, kunnen klanten er niet zeker van zijn dat het gekochte product conform de bijbehorende beschrijving is of dat het afkomstig is van een legale of duurzame bron.

Vermoedelijke inbreuken op drie regelgevingen

Voor de producten die onder de Houtverordening vallen, wijzen de in onze studie vastgestelde inconsistenties en tegenstrijdigheden op risico's wat betreft de invoer van illegaal hout en op tekortkomingen wat betreft zorgvuldigheidseisen bij het bedrijf dat het product op de markt brengt. Men kan de risico's op illegaliteit immers niet beoordelen en beperken als men de exacte samenstelling van een product niet kent. De bedrijven waarop deze studie betrekking heeft, hebben de producten niet noodzakelijk zelf ingevoerd. WWF is evenwel van mening dat elk bedrijf een verantwoord inkoopbeleid moet voeren en zich ervan moet vergewissen dat zijn leveranciers aan hun wettelijke verplichtingen voldoen. Anderzijds hebben internationale merken de producten mogelijk via een andere lidstaat dan België in de EU geïmporteerd. De verantwoordelijkheid voor de controle ligt dan bij de autoriteiten van dat land.

In drie gevallen, bij één en hetzelfde merk, bleken de verklaringen op de Indonesische wettigheidscertificaten niet overeen te stemmen met de samenstelling van het product. Dat maakt de vergunning in kwestie ongeldig, aangezien ze niet van toepassing is op het daadwerkelijk ingevoerde hout. Deze voorbeelden tonen nog maar eens aan hoe hout waarvan de herkomst onbekend is, en dat dus potentieel illegaal is, kan worden vermengd in producten en kan worden gecamoufleerd door documenten die onwettig blijken te zijn.

In één geval bleek door de CITES-overeenkomst beschermd hout te zijn ingevoerd onder een valse naam^e. Zo omzeilt men de afgifte van uitvoer- en invoervergunningen die bedoeld zijn om de handel in bedreigde soorten te reguleren, wat een groot risico inhoudt op illegale houtkap.

Een regelgeving met hiaten

Uit de resultaten van onze analyse blijkt ook dat producten die niet onder de Houtverordening vallen een hoog risico op illegaliteit inhouden. Bij die producten geldt voor de invoerende bedrijven geen enkele verplichting om de risico's te analyseren of te beperken. Zoals eerder al aangetoond voor houtskool¹⁸, blijkt uit deze studie dat bepaalde bedrijven in België producten verkopen van hout met een hoog risico afkomstig te zijn uit illegaal gekapte bossen, en met weinig of geen garantie dat het van een legale of duurzame bron afkomstig is. Zolang het toepassingsgebied van de Houtverordening niet wordt uitgebreid tot alle hout- en afgeleide producten, zullen bedrijven bepaalde producten die van illegaal gekapt hout gemaakt zijn op een legale manier kunnen blijven verkopen.

Houtanalyse: een degelijke methode om een antwoord te geven op de juiste vragen

Er bestaan goede wetenschappelijke methoden om hout te identificeren. Die methoden zijn toegankelijk voor zowel overheden als bedrijven. De Europese EUTR/FLEGT^f-experten bevelen ze zelfs aan als risicobeperkende maatregelen bij het naleven van de zorgvuldigheidseisen¹⁹. Via die methoden kan men de samenstelling van tal van houtproducten achterhalen, van massief hout tot vezels, van spaanplaat tot dunne fineerlagen. We hebben met onze analyses aangetoond dat deze tests nuttig kunnen zijn om inconsistenties en tegenstrijdigheden aan het licht te brengen tussen de aangegeven soorten (door het bedrijf, op wettigheidscertificaten of zelfs op certificaten uitgereikt door certificerende instanties) en de werkelijke samenstelling van het product.

De tests wijzen op onregelmatigheden in de controleketen, van het bos tot de winkelrekken. Die aanwijzingen kunnen dienen als ondersteuning en bewijs bij een volledig onderzoek naar de mate waarin een bedrijf tekortschiet en naar de illegale herkomst van het hout.

Er bestaan bepaalde beperkingen met betrekking tot de granulariteit van de resultaten. Zo is het niet altijd mogelijk om behalve het geslacht ook de soort te bepalen. De mogelijkheid om de herkomst te achterhalen op basis van de isotopische signatuur is afhankelijk van de beschikbaarheid van referentiemateriaal voor de regio in kwestie. Desondanks worden de analyses - met name dankzij nieuwe technologieën - en de inventaris van het referentiemateriaal almaar beter²⁰.

^e Sinds CITES CoP17 in 2016 zijn alle soorten van het geslacht *Dalbergia* opgenomen in bijlage II van de CITES-overeenkomst. Sinds 26 november 2019 worden bepaalde uitzonderingen toegestaan voor muziekinstrumenten en zendingen van minder dan 10 kg. De in dit rapport onderzochte wieroekhouders werden in mei 2019 aangekocht en werden dus ontegensprekelijk ingevoerd vóór de uitzonderingen van kracht werden.

^f Expertengroep opgericht door de bevoegde autoriteiten van de lidstaten en het DG Milieu van de Europese Commissie.

AANBEVELINGEN

© Ilya Hendel

OVERHEDEN

De handel in illegaal hout ontmantelen

- de risicoanalyses verfijnen, zodat er tijdens inspecties ook rekening wordt gehouden met producten uit complexe verwerkingsketens;
- protocollen ontwikkelen om gebruik te maken van wetenschappelijke houtidentificatiemethoden tijdens inspecties bij bedrijven of op plaatsen waar hout het land binnenkomt. Deze methoden kunnen sterk bewijsmateriaal opleveren in geval van niet-naleving of schending van de bestaande wetgeving;
- een expertisecentrum oprichten voor houtidentificatiemethoden in België. Dit kan bevorderlijk zijn voor een snelle toegang tot deze methoden en voor een deskundige ondersteuning van de milieu- en douaneautoriteiten die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de houtinspecties;
- pleiten voor een harmonisering van de handhaving en een uitbreiding van het toepassingsgebied van de EUTR op Europees niveau;
- de markt van gecertificeerd hout ondersteunen.

We bevelen aan dat overheden

- de Sectorale Overeenkomst inzake duurzaam hout herzien, en daarbij duidelijke doelstellingen bepalen voor de verschillende sectoren, alsook interventies die de sectoren - en met name de meubelsector - in staat zullen stellen te evolueren naar 100% verantwoorde inkoop.

BEDRIJVEN

Bedrijven kunnen een zeer belangrijke rol spelen in het goede beheer van de bosbestanden. Belgische bedrijven kunnen bijdragen aan een bloeiende markt voor verantwoorde bosproducten. Daartoe moeten ze evenwel de verantwoordelijkheid nemen om de herkomst van hun producten te controleren. Verantwoord inkopen veronderstelt een grondige analyse van de toeleverings- en verwerkingsketens, het engagement van de leveranciers en het elimineren van onbekende houtbronnen of houtbronnen met een niet te verwaarlozen risico op illegaliteit. We bevelen aan dat bedrijven

- voldoen aan hun wettelijke verplichtingen, waar van toepassing, door ervoor te zorgen dat ze de zorgvuldigheidseisen naleven zoals voorgeschreven door de EUTR;
- methoden voor houtanalyse integreren in hun procedure voor het naleven van de zorgvuldigheidsprocedure en/of de interne audits;
- erop toezien dat leveranciers die als marktdeelnemer in aanmerking komen de Houtverordening naleven;
- op hun website een verantwoord aankoopbeleid publiceren, met de bedoeling te komen tot 100% verantwoorde inkoop van hout en afgeleide producten (gecertificeerd en/of gerecycleerd) en openbaar verslag uitbrengen over de gemaakte vorderingen. WWF en andere milieu-ngo's hebben een uitgesproken voorkeur voor het FSC-label, dat robuustere garanties en criteria biedt tegen sociale en milieurisico's;
- in staat zijn de consument correct en volledig te informeren in de winkels of via de klantendienst.

DE CONSUMENT

We bevelen aan dat consumenten

- verstandig kopen en kiezen voor producten die gerecycleerd of gecertificeerd zijn volgens geloofwaardige milieu- en sociale normen. Volgens WWF is de FSC-standaard de meest degelijke;
- bij de verkopende merken informatie opvragen over aard, herkomst, wettigheids- en duurzaamheids garanties.

VERWIJZINGEN

- ¹ IPCC (2019) Climate Change and Land: an IPCC special report on climate change, desertification, land degradation, sustainable land management, food security, and greenhouse gas fluxes in terrestrial ecosystems [P.R. Shukla, J. Skea, E. Calvo Buendia, V. Masson-Delmotte, H.-O. Pörtner, D. C. Roberts, P. Zhai, R. Slade, S. Connors, R. van Diemen, M. Ferrat, E. Haughey, S. Luz, S. Neogi, M. Pathak, J. Petzold, J. Portugal Pereira, P. Vyas, E. Huntley, K. Kissick, M. Belkacemi, J. Malley, (eds.)], te vinden op: <https://www.ipcc.ch/srcl/>
- ² WWF (2019) Below the Canopy: Below the Canopy: Plotting Global Trends in Forest Wildlife Populations, te vinden op: www.worldwildlife.org/publications/below-the-canopy
- ³ WWF (2020) COVID 19: urgent call to protect people and nature, te vinden op: https://wwf.panda.org/wwf_news/press_releases/?364416/Conditions-are-rife-for-next-pandemic-unless-urgent-action-is-taken-WWF-warns
- ⁴ Nellemann, C., et al. (eds.) (2016) The Rise of Environmental Crime: A Growing Threat to Natural Resources, Peace, Development and Security, UN, New York, <https://doi.org/10.18356/cdadb0eb-en>
- ⁵ Daniela Kleinschmit, Stephanie Mansourian, Christoph Wildburger & Andre Purret (eds.), (2016) Illegal Logging and Related Timber Trade – Dimensions, Drivers, Impacts and Responses. A Global Scientific Rapid Response Assessment Report. IUFRO World Series Volume 35. Wenen. 148 p., te vinden op: <https://www.iufro.org/science/gfep-programme/illegal-timber-trade-rapid-response/report/>
- ⁶ Schlingemann, L. (Editor in Chief); de Bortoli, I., Favilli F.; Egerer, H.; Musco, E.; Lucas T.; Lucius, I. (Eds). (2017) Combating Wildlife and Forest Crime in the Danube-Carpathian Region. A UN Environment – Eurac Research – WWF Report., te vinden op: <https://wedocs.unep.org/handle/20.500.11822/22225>
- ⁷ Zie bijv. WWF (2019) WWF Enforcement Review of the EU Timber Regulation (EUTR), te vinden op: <https://www.wwf.eu/?uNewsID=357123>; UNEP-WCMC, Briefing notes on developments relevant to the implementation and enforcement of the EU Timber Regulation, te vinden op: https://ec.europa.eu/environment/forests/timber_regulation.htm
- ⁸ WWF-UK and Newleaf (2016) Analysis of potential European Union Timber Regulation product scope changes, te vinden op: <https://www.wwf.org.uk/updates/analysis-potential-european-union-timber-regulation-product-scope-changes>
- ⁹ Europese Verordening Nr. 995/2010 tot vaststelling van de verplichtingen van marktdeelnemers die hout en houtproducten op de markt brengen, te vinden op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32010R0995&from=EN>
- ¹⁰ Europese Verordening 2173/2005 inzake de opzet van een FLEGT-vergunningensysteem voor de invoer van hout in de Europese Gemeenschap, te vinden op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005R2173&from=EN>
- ¹¹ Overeenkomst over de internationale handel in bedreigde wilde dier- en plantensoorten, 3 maart 1973, 993 U.N.T.S. 243, te vinden op: <https://www.cites.org/eng/disc/text.php>
- ¹² GTTN (2020) Schmitz, N. (ed.). Scientific methods for taxonomic and origin identification of timber. Global Timber Tracking Network, GTTN Secretariat, European Forest Institute and Thünen Institute., te vinden op: https://globaltimbertrackingnetwork.org/wp-content/uploads/2020/07/GTTN_June2020_Guideforusers.pdf
- ¹³ Richter, H.G., and Dallwitz, M.J. 2000 onwards. Commercial timbers: descriptions, illustrations, identification, and information retrieval. In English, French, German, Portuguese, and Spanish. Version: 9th April 2019., te vinden op: www.delta-intkey.com
- ¹⁴ Daniela Kleinschmit, Stephanie Mansourian, Christoph Wildburger & Andre Purret (eds.), 2016. Illegal Logging and Related Timber Trade – Dimensions, Drivers, Impacts and Responses. A Global Scientific Rapid Response Assessment Report. IUFRO World Series Volume 35. Wenen. 148 p., te vinden op: <https://www.iufro.org/science/gfep-programme/illegal-timber-trade-rapid-response/report/>
- ¹⁵ Timber Sourcing Hub de Preferred by Nature (antérieurement Nepcon), te vinden op: <https://preferredbynature.org/sourcinghub/timber>
- ¹⁶ Chatham House, Forest Governance and Legality, Country Profiles, te vinden op: <https://forestgovernance.chathamhouse.org/>
- ¹⁷ IUCN 2020. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2020- 2020. te vinden op: <https://www.iucnredlist.org>
- ¹⁸ WWF-België (2018) Tropisch woud op onze barbecue, te vinden op: <https://wwf.be/assets/RAPPORT-POLICY/FORESTS/BE/WWF-rapport-houtskool-NL.pdf>
- ¹⁹ Europese EUTR/FLEGT-expertengroep. Guidance document - Risk Mitigation measures, te vinden op: <https://ec.europa.eu/environment/forests/pdf/Guidance%20-%20Risk%20mitigation%20measures.pdf>
- ²⁰ Irwin A. (2019) Cops and loggers: Innovative technologies could turn the tide on illegal logging. Nature 568, 19–21; 2019, te vinden op: <https://media.nature.com/original/magazine-assets/d41586-019-01035-7/d41586-019-01035-7.pdf>
- ²¹ Kollert, W. and Cherubini, L. (2012) Teak resources and market assessment 2010. FAO Planted Forests and Trees Working Paper FP/47/E, Rome, te vinden op: <http://www.fao.org/forestry/plantedforests/67508@170537/en/>

**WWF ZET ZICH IN OM DE
ACHTERUITGANG VAN NATUUR
WERELDWIJD TE STOPPEN
EN OM TE BOUWEN AAN EEN
TOEKOMST WAARIN DE MENS
IN HARMONIE LEEFT MET DE
NATUUR.**

Onze missie

Het verlies van biodiversiteit tegengaan en bouwen aan een toekomst waarin de mens in harmonie leeft met de natuur.

www.wwf.be | www.facebook.com/wwf.be
Twitter: @WWF_Belgie

© 1986 Panda Symbol WWF – World Wide Fund
For Nature (Formerly World Wildlife Fund)
® “WWF” is a WWF Registered Trademark
V.U.: Antoine Lebrun • WWF-België • E. Jacquainlaan 90 •
1000 Brussel • Tel. 02 340 09 20 • supporters@wwf.be.
U kan ons contacteren van maandag tot vrijdag van
9.30 u. tot 12.30 u. en van 13.30 u. tot 17.00 u.